

UABIO

Стан та перспективи розвитку біоенергетики в Україні

Георгій Гелету́ха, д.т.н.

Голова Правління, Біоенергетична Асоціація України

UABIO

Біоенергетична асоціація України – це неприбуткова громадська спілка, яка об'єднує бізнес та експертів і лобює розвиток біоенергетики в Україні.

8

років

31

компаній

10

фізичних осіб

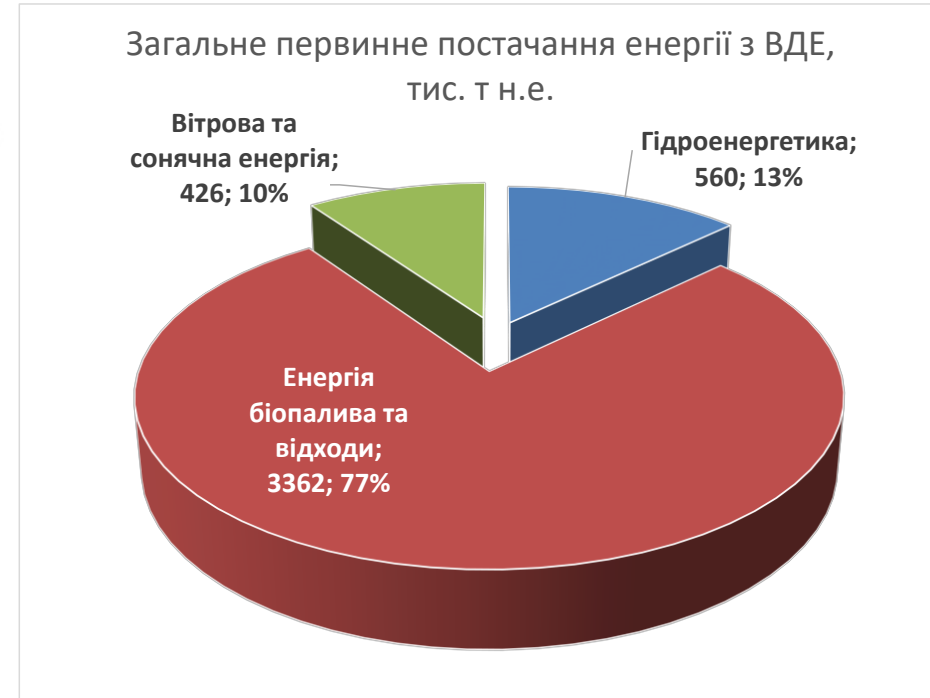
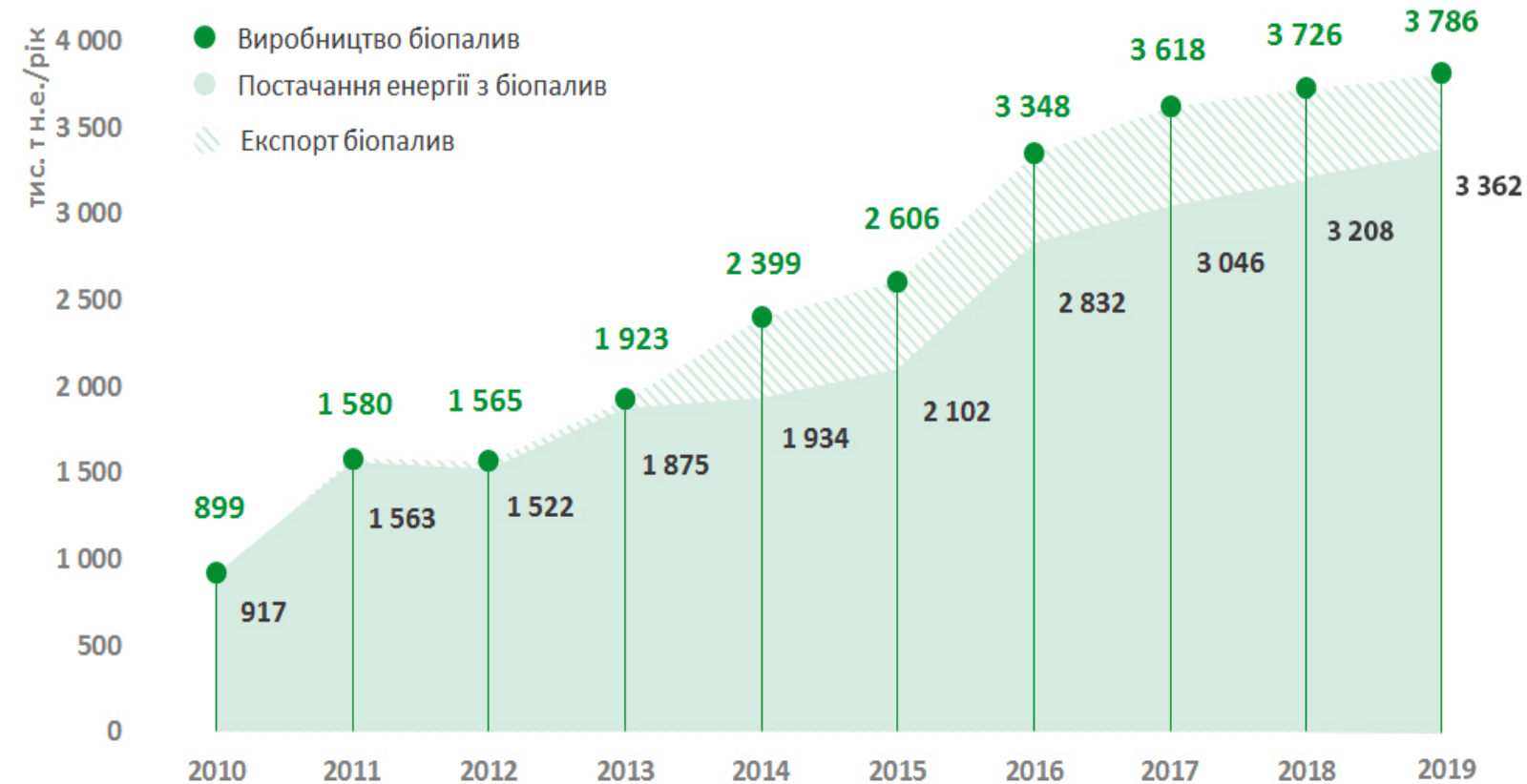
20+

експертів

Фізичні особи: Р. Марайкін, М. Березницька, С. Теуш, О. Гресь, С. Ступак, О. Мороз, М. Гріцишина, М. Сисоєв, Е. Харчина, Л. Мележик

Розвиток біоенергетики в Україні, 2010 – 2019 рр.

Середньорічний темп приросту біоенергетики в Україні – 16%

Джерело: Державна служба статистики України

Дорожня карта розвитку біоенергетики України до 2050 року (узагальнююча таблиця)

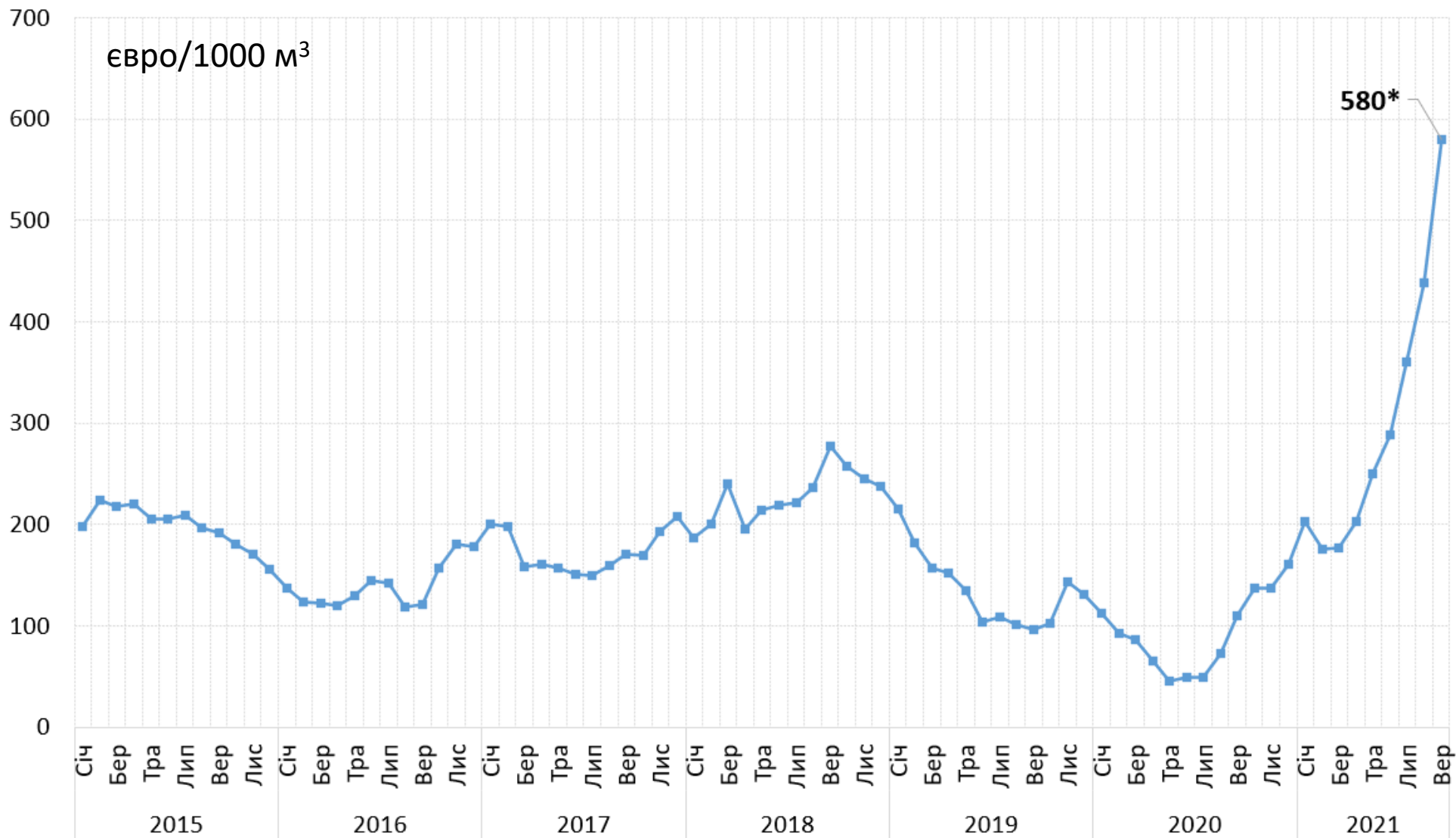
Рік	Встановлена потужність біоенергетичного обладнання		Споживання біопалив*, Мт н.е.	Заміщення природного газу, млрд м ³	Заміщення бензину/дизелю, Мт	Скорочення емісії CO ₂ Мт/рік	Інвестиції, млрд Євро		Створення роб. місць
	МВт _т	МВт _{ел}					min	max	
2020	8206	202	3,77	4,34	0,17	8,90	1,52	2,52	16914
2025	12276	844	5,83	6,35	0,25	14,31	3,73	6,06	31438
2030	19087	1846	8,57	9,11	0,39	21,35	7,07	11,44	54302
2035	30237	2804	12,01	12,62	0,50	30,37	10,78	17,43	86237
2040	39338	3609	15,13	15,77	0,67	38,66	14,15	22,85	115439
2045	45351	4299	17,64	17,98	0,96	45,79	16,94	27,38	139013
2050	49655	5230	20,28	19,92	1,23	54,40	19,70	31,81	162710

* Включаючи рідкі та газоподібні біопалива на транспорті.

Ризики для теплопостачання України у 2021 – 2022 рр.

- Високі ціни на природний газ навіть після завершення опалювального сезону. Ціна в жовтні 2021 виявилась максимальною за останні 8 років.
- Відміна спеціальних обов'язків (PCO) щодо продажу природного газу підприємствам теплопостачання (ТКЕ) з 20 травня 2021 р.
- Ризик припинення транзиту через територію України російського газу після 2024 р.
- Тренди на декарбонізацію, згідно яких нові проєкти з видобутку та споживання природного газу не будуть пріоритетними у країнах ЄС.
- Поступове підвищення вартості CO₂ також сприятиме підвищенню вартості природного газу.

Динаміка ціни природного газу на газовому хабі ТТФ

* на 12.09.2021 р.

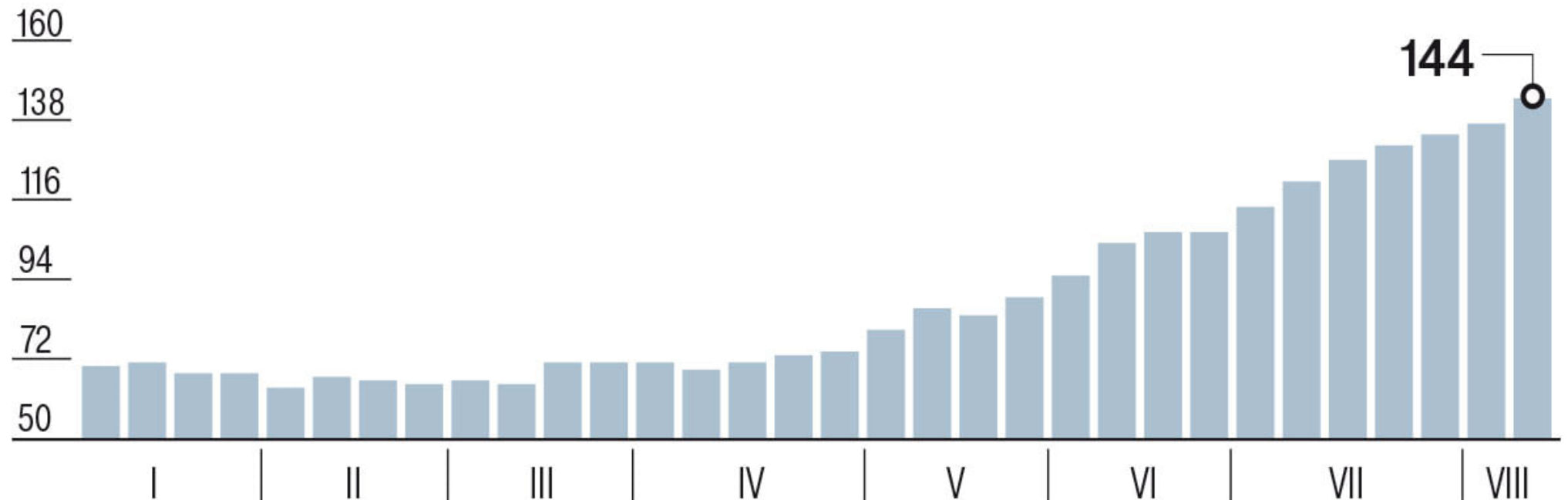
Джерела: <http://my.elexys.be/>, <https://www.powernext.com/>

Динаміка ціни енергетичного вугілля в Європі у 2021 році

\$/т

ЦЕНА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО УГЛЯ В ЕВРОПЕ В 2021 ГОДУ (\$/ТОННА, 6000 ККАЛ, CIF АRA)

ИСТОЧНИК: «МЕТАЛЛ ЭКСПЕРТ».

За даними ITFU21, 07.09.2021 ціна вугілля сягнула 168,8 \$/т

<https://www.barchart.com/futures/quotes/ITFU21>

Порівняння вартості одиниці енергії в традиційних енергоносіях і біопаливі

Вид палива або енергоносія	Середня вартість (на жовтень 2021 р.), грн/т з ПДВ	Нижча теплотворна здатність, МДж/кг	Вартість одиниці енергії, грн/ГДж з ПДВ
	А	Б	А/Б
Природний газ для населення (тариф річний)	7800	34	229
Природний газ для промисловості*	36120	34	1062
Природний газ для бюджетної сфери	16800	34	494
Вугілля	6000	25	240
Мазут	12495	42	298
Електроенергія для населення	1,68	-	467
Електроенергія для побутових споживачів**	2,088	-	580
Деревна тріска	2000	10,1	198
Дрова нерубані	1800	13,4	134
Гранули з деревини	4400	17	259
Гранули з лушпиння	3500	17,5	200
Тюки соломи чи стебел кукурудзи	1500	14,6	103

* Для кожного клієнта визначається індивідуально залежно від обсягу, порядку оплати та особливостей споживання.

** Малі побутові споживачі, заживлені від електричних мереж ПРАТ "ДТЕК КИЇВСЬКІ РЕГІОНАЛЬНІ ЕЛЕКТРО-МЕРЕЖІ» (1 клас напруги), з 01.09.2021. Вартість залежить від постачальника. <https://koec.com.ua/page?root=23>

Біоенергетика у містах ЄС

Стокгольм

Населення: 2.3 млн.

Біомаса:

80% тепла

20% транспорту

Värtan CHP Urban Design – 130 МВт ел + 280 МВт т одна з найбільших в світі ТЕЦ на біомасі в центрі міста

Плани до 2030 – 100% всієї енергії з ВДЕ

Вільнюс

Населення: 550 000

Біомаса:

85% тепла

25% електрики

Vilnius CHP – 70 МВт_{ел} + 164 МВт_т. Має бути запущена в експлуатацію у 4 кварталі 2021 р.

– найбільша ТЕЦ на біомасі у Східній Європі

Плани до 2040 – 100% ВДЕ у теплі.

<https://ignitisgrupe.lt/en/vilnius-cogeneration-power-plant-has-launched-hot-testing>

https://worldbioenergy.org/uploads/WBA%20Report_Bioenergy%20in%20European%20Cities_lowres.pdf

Біоенергетика у містах ЄС

Копенгаген

Населення: 1.4 млн.

Біомаса:

90% в теплі

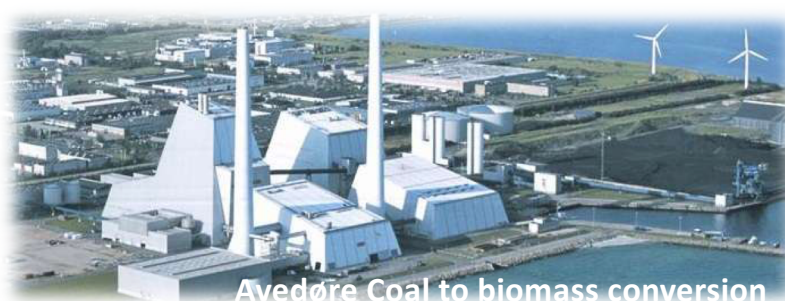
20% в транспорті

98% житлового фонду підключено до ЦТ (+приватний сектор)

Система ЦТ – повністю конкурентна

У місті декілька великих ТЕЦ на біомасі, загальна теплова потужність 1.3 ГВт

Плани до 2040 – 100% всієї енергії з ВДЕ

Париж

Населення: 10 млн.

Біомаса:

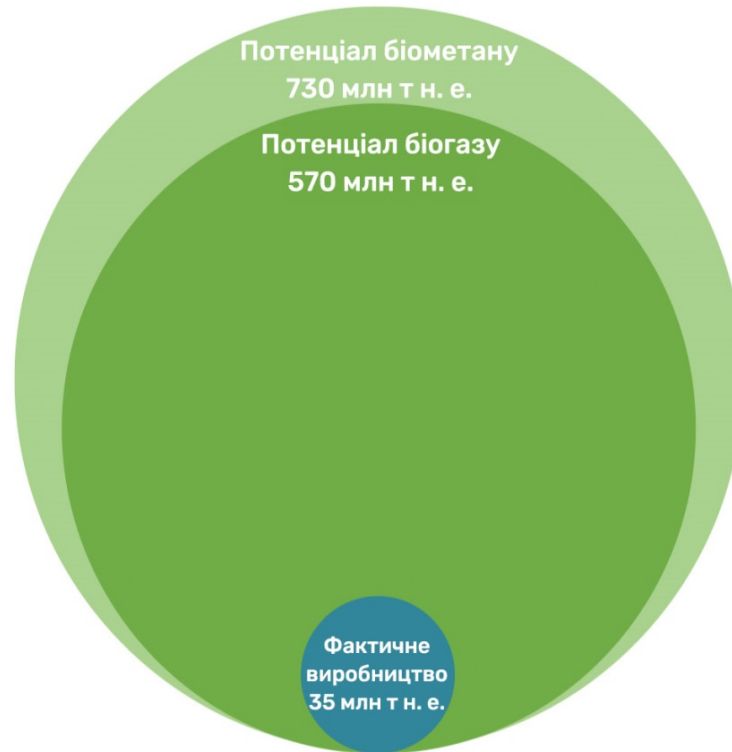
40% в теплі

50% житлового фонду підключено до ЦТ

Загальна теплова потужність на біомасі: 800 МВт

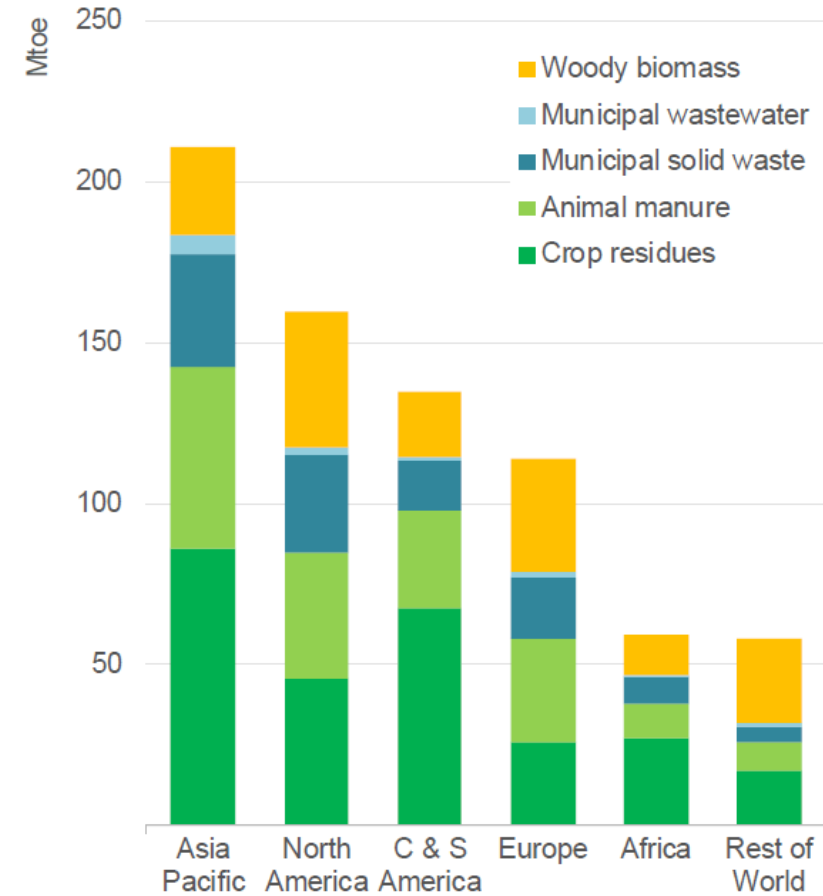

Потенціал виробництва біогазу та біометану в світі

570-730 млн т н.е. \approx 690-880 млрд м³ ПГ

\approx 25% споживання ПГ в світі у 2017 році

Джерело: *Outlook for biogas and biomethane, 2020*. IEA (Міжнародне енергетичне агентство)

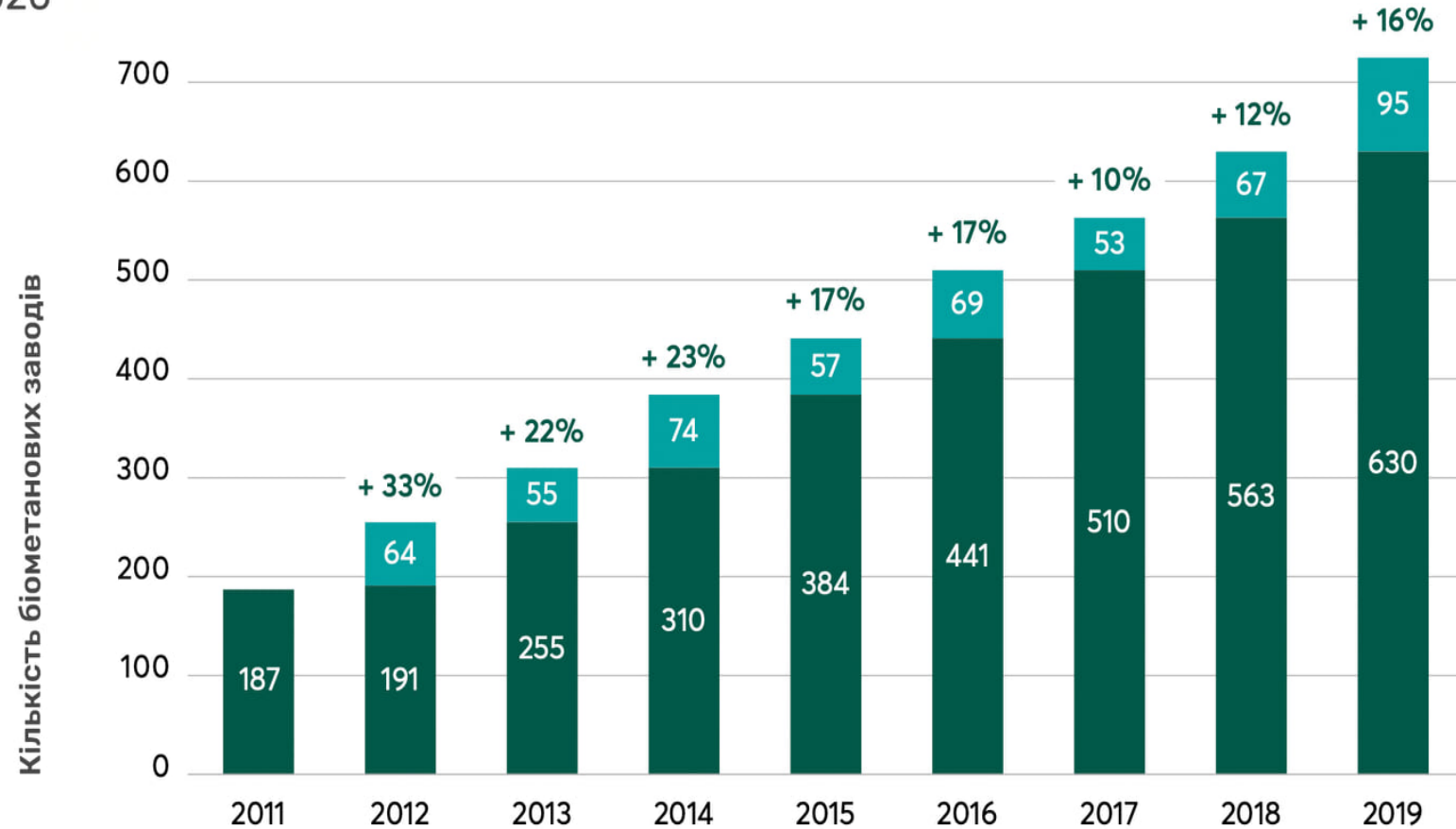
<https://www.iea.org/reports/outlook-for-biogas-and-biomethane-prospects-for-organic-growth>

Зростання кількості біометанових заводів у ЄС, 2011 – 2019 рр.

Статистичний звіт ЄБА 2020

Зростання кількості біометанових заводів у Європі, 2011-2019 роки

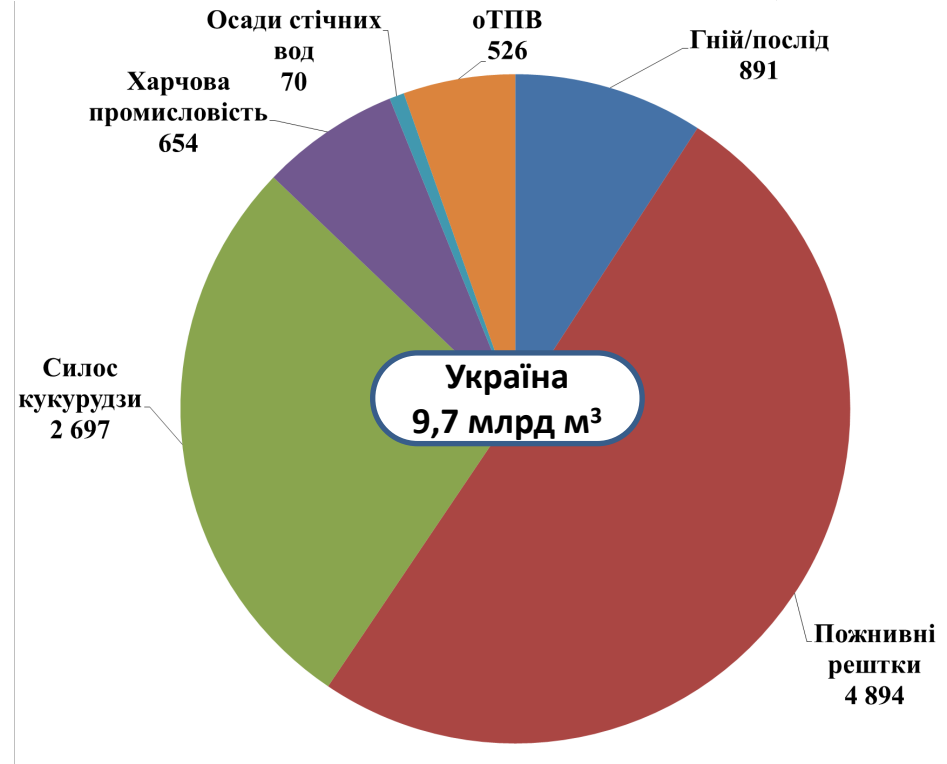
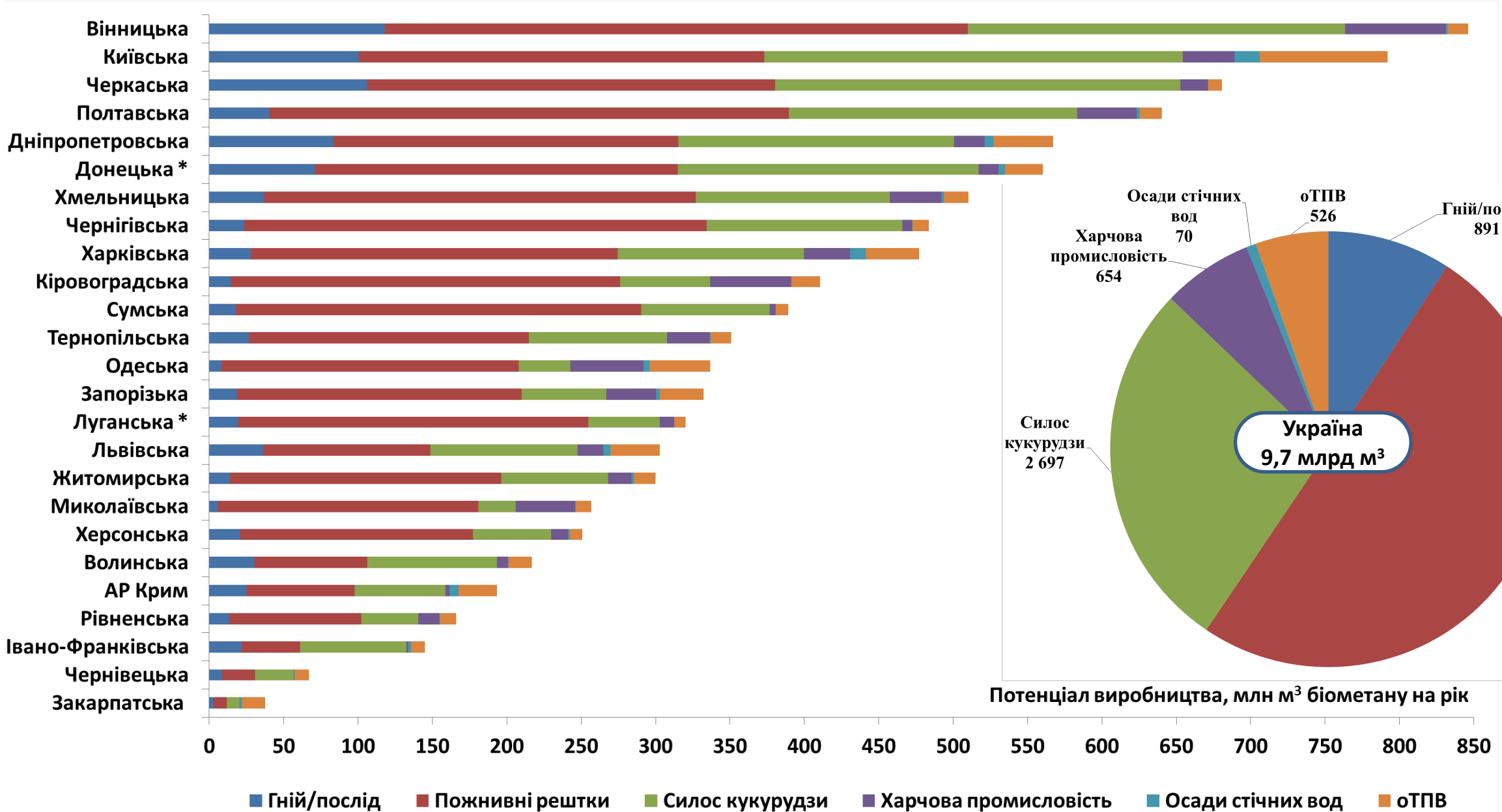
■ Наявні заводи
■ Нові заводи

Виробництво / плани виробництва біометану в країнах ЄС

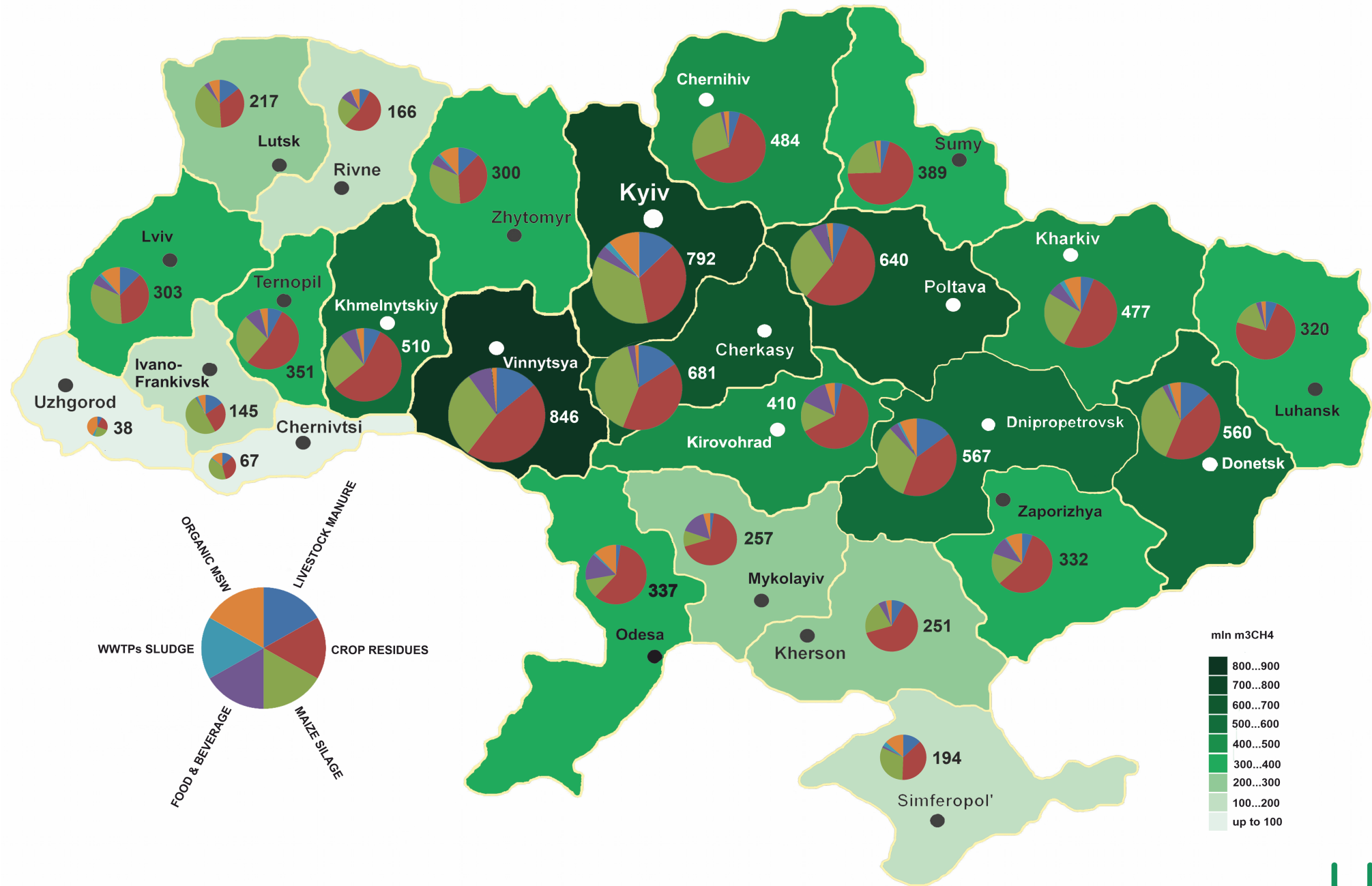
Країна	CH ₄
ЄС	Прогнозне виробництво біометану має досягти 18 млрд м ³ в 2030 році. Планується, що 12 млрд м ³ буде розподілене в якості моторного палива (bioCNG та bioLNG)
Німеччина	Лідер європейського біометанового ринку, в 2018 році на 200 заводах вироблено близько половини європейського біометану (≈ 11.5 ТВт·год)
Франція	Короткотермінова ціль виробництва біометану - 6-8 ТВт·год/рік у 2023 році. Довгострокова ціль – досягти 30% від загального споживання ПГ
Італія	Ціль Національної енергетичної стратегії – 2400 заправних станцій (CNG) та 800 LNG в 2030 р. Очікується споживання близько 5 млрд м ³ ПГ на транспорті та щонайменше 1,1 млрд м ³ біометану в якості моторного палива на рік
Швеція	Національні цілі: зниження викидів парникових газів на 70% на внутрішньому транспорті до 2030 року порівняно з 2010 роком за рахунок біометану
Данія	Повне заміщення використання природного газу за рахунок біометану до 2035 року
Великобританія	Динамічний ринок виробництва біометану. Між 2011 і 2018 рр. вироблено 6,7 ТВт·год біометану
Естонія	Нац. План – 375 ГВт·год біометану в 2030 році
Литва	План виробляти 11,63 ГВт·год біометану після 2022 року

Потенціал виробництва біометану в Україні (2020)

Потенціал виробництва, млн м³ біометану на рік

Регіональний розподіл потенціалу виробництва біометану в Україні

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про альтернативні види палива» щодо розвитку виробництва біометану», N 5464 від 05.05.2021 р.

(http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71839)

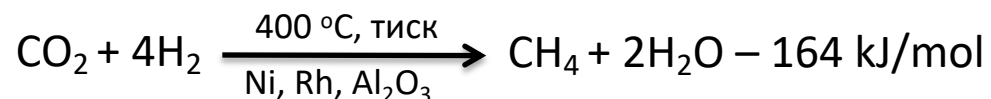
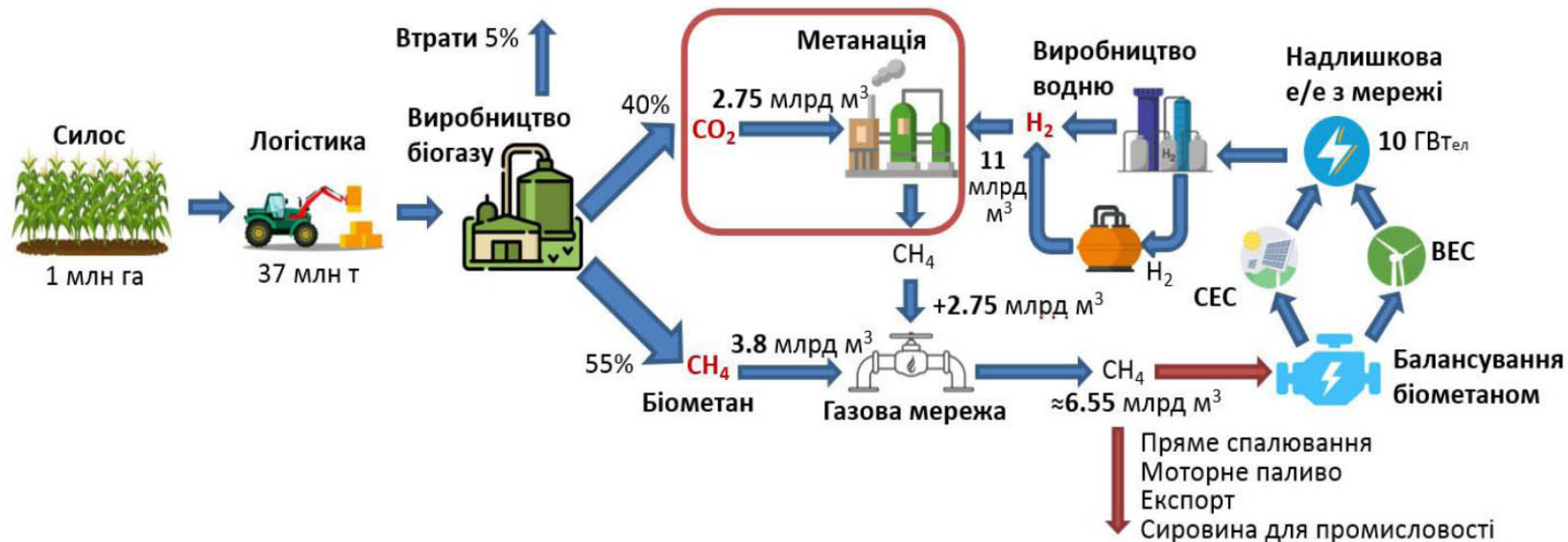
Пропонуються зміни в Закон України «Про альтернативні види палива»:

- **Визначення терміну «біометан»** - це біогаз, що за своїми фізико-технічними характеристиками відповідає нормативно-правовим актам на природний газ для подачі до газотранспортної та газорозподільної системи або для використання в якості моторного палива.
- **Створення державного реєстру біометану** - електронна система облікових записів, призначену для реєстрації поданого до газотранспортної або газорозподільної системи та відібраного з газотранспортної або газорозподільної системи обсягу біометану, а також для формування гарантій походження біометану, їх передачі, розподілу або анулювання та надання сертифікатів походження біометану
- **Гарантія походження** біометану формується за допомогою реєстру біометану центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах ефективного використання паливно - енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Основні фізичні властивості біометану та водню

Параметр	Водень H ₂	Біометан CH ₄	Співвідношення Біометан/Водень
Щільність, кг/м ³ (0 °C, 1 бар)	0,087	0,716	8,2
Нижча теплотворна здатність, МДж/м³ при н.у. (0 °C, 1 бар)	10,8	35,8	3,3
Нижча теплотворна здатність стиснутих газів, МДж/м³ в умовах магістрального газопроводу (0 °C, 60 бар)	604	2484	4,1

Концепція перетворення зеленого водню у біометан

UABIO

Ми робимо енергію зеленою!

facebook.com/uabio
uabio.org

Гелетуха Георгій, к.т.н.

Голова Правління, Біоенергетична асоціація України

тел./факс: 044 332 9140

e-mail: geletukha@uabio.org